

UPPSALA
UNIVERSITET

LFA N T R O P O L O G I

En studie om antropologins eventuella bidrag till LFA-metoden

Axel Bovin

**Institutionen för kulturanthropologi och etnologi
C- uppsats antropologi
Examensarbete 15 hp
Vt 2015**

**Handledare: Elina Ekoluoma
English title: LF(A)nthropology**

A study of the possible contribution of anthropology to the LFA method

Sammanfattning

Uppsatsen undersöker om antropologisk kunskap kan implementeras i Logical Framework Approach (LFA) metoden för att förbättra den. LFA är en projektplaneringsmetod som bland annat används inom bistånds- och utvecklingsprojekt.

Olika publiceringar om LFA har studerats för att få fram för- och motargument. Vidare har antropologiska publiceringar om hur antropologi kan användas inom bistånds- och utvecklingsprojekt legat till grund för att analysera LFA, och se om och i så fall var antropologisk kunskap kan användas för att förbättra den. Resultatet presenteras genom att fokusera på var metoden får kritik samt hur antropologisk kunskap kan bidra till förbättring i det specifika området.

Abstract

The thesis seeks to examine whether anthropological knowledge can improve the Logical Framework Approach (LFA). LFA is a widespread project planning method that is used in development projects. Various publications about LFA have been studied to identify arguments in favor of, and against the method. Furthermore, anthropological publications on how anthropology can be used in development and aid projects forms the foundations for analyzing the LFA. This is performed to see where anthropological knowledge can be applied to improve it. The result is presented by focusing on the criticism to discover how anthropology can contribute to improving the methods in the areas of concern.

Nyckelord: Antropologi, Logical Framework Approach, LFA, LFA-AI, utveckling, bistånd, intressenter, lokala aktörer

Innehållsförteckning

Inledning	4
Syfte	5
Frågeställning.....	5
Disposition	5
Material och metod	6
Avgränsning.....	7
Reflexivitet.....	8
Tidigare forskning.....	8
Logical Framework Approach (LFA)	10
Historia.....	10
Funktion	10
Steg inom LFA.....	10
Argument för och emot LFA	13
Struktur och förutbestämda mål.....	13
Fokus på utövaren	17
Intressenten och LFA	19
LFA med ett värdesättande förhållningssätt (LFA-AI)	23
Avslutande diskussion:	25
Källhänvisningar:.....	28

Inledning

The relationship between anthropology and development has long been one fraught with difficulty, ever since Bronislaw Malinowski advocated a role for anthropologists as policy advisers to African colonial administrators and Evans-Pritchard [sic] urged them instead to do precisely the opposite and distance themselves from the tainted worlds of policy and ‘applied’ involvement (Grillo, 2002, citerad i Mosse & Lewis, 2005: 2).

Två av de mest framstående antropologerna, Edward E. Evans-Pritchard och Bronislaw Malinowski hade olika syn på om antropologer skulle delta i politik och utveckling eller inte. I dagsläget verkar de flesta antropologer hålla med Malinowski och delta på ett eller annat sätt (se Lewis 2005; Almy 1977; Hagberg och Widmark 2009; Pitt 2011 m.fl.). Viktigt är dock att poängtera att verkligheten då såg annorlunda ut än den gör idag. Kolonialism har ersatts med postkolonialism och lokala utvecklingsfrågor som tidigare sköttes av kolonialmakternas tillsatta regeringar, sköts idag i hög grad av NGOs och biståndsorganisationer.

Bakom biståndsprojekt finns ofta viljan att förbättra livet för personer som lever i ekonomiskt eller materiellt fattiga länder eller områden. En organisation som bedriver utvecklings- eller biståndsprojekt innefattar mängder av personal inom flera områden. Dessa har olika erfarenheter, kunskaper och preferenser kring arbetsgång. För att det ska vara möjligt att arbeta tillsammans och driva projekt framåt behövs en struktur och tydlighet som alla inblandade följer. En av de mest använda metoderna som används för att skapa just struktur och tydlighet är Logical Framework Approach, hädanefter benämnd LFA, som strävar efter att lättare uppnå ett mål med projektet genom att använda sig av tydliga ramar. Metoden grundar sig i att de lokala aktörerna eller intressenterna, det vill säga de som tar emot biståndet, själva styr utformningen och genomförandet av projektet. Den används både av statliga institutioner, NGOs och i den privata sektorn. Metoden verkar dessutom för att lokala aktörer på sikt ska kunna hantera ett utvecklingsproblem, utan biståndsorganisationens stöd. I uppsatsen kommer jag att undersöka hur antropologisk kunskap kan implementeras i LFA. Ett urval av för- och motargumenten behandlas. Det personliga intresset för LFA-metoden grundar sig i ett mer övergripande intresse för bistånds- och utvecklingsfrågor samt hur

arbetet kring dessa bedrivs. Av de institutioner jag intresserar mig mest för finns den svenska statliga myndigheten Styrelsen för Internationellt Utvecklingssamarbete (SIDA), vilken länge har använt sig av LFA. Jag hoppas kunna bidra med att öka förståelsen för LFA genom att koppla ihop metoden med antropologisk kunskap, både för antropologer och för en bredare publik. Jag riktar mig till en bredare publik på grund av att metodens utövare, och inte minst de som påverkas av dess effekter, i många fall inte är antropologer.

Jag vill med min uppsats ta reda på om antropologisk kunskap kan implementeras i LFA-metoden för att förbättra den. Detta utan att göra anspråk på att just antropologisk kunskap är lösningen på dess eventuella problem. Under materialinsamlandet stötte jag på en mening som jag haft med mig under uppsatsens gång, "[t]here is a horrible temptation for anthropologists to show off their cleverness" (Eyben, 2009: 85).

Syfte

Syftet med uppsatsen är att undersöka om antropologisk kunskap kan implementeras i LFA för att förbättra den där den får kritik. I ett större perspektiv vill jag med utgångspunkt i antropologisk teori bidra till att skapa en bredare förståelse för metoden genom att analysera de positiva och negativa aspekterna av LFA.

Frågeställning

För att uppnå syftet har jag valt att undersöka diskursen kring LFA-metoden och få svar på vad som anses vara positivt respektive negativt genom ett urval av argument. Dessa analyseras sedan genom utgångspunkt i antropologin. Både förespråkare och kritiker kommer lyftas fram. Min frågeställning är alltså: hur kan antropologisk kunskap implementeras i metoden för att förbättra de kritiserade områdena? Samt, vilka är huvudargumenten i diskursen för och emot LFA?

Disposition

Uppsatsen inleds med en presentation om hur jag gått tillväga och vilket material som använts. Under avsnittet Tidigare forskning presenteras ett urval av publicerade verk och teorier som utgör teoridelen av uppsatsen. Sedan följer en förklaring av LFA-metoden och

dess olika steg. Jag går vidare och förklarar för- och motargument under avsnittet Struktur och förutbestämda mål, samt antropologins eventuella bidrag till metoden. Samma princip följs av underrubrikerna Fokus på utövaren, Intressenten och LFA samt LFA-AI. Under avslutande diskussion sammanfattas vad som framkommit i uppsatsen och slutligen presenteras källorna under rubriken Källhänvisningar.

Material och metod

Då jag själv inte har haft möjlighet att göra empiriska undersökningar inför arbetet med denna uppsats har jag varit tvungen att förlita mig på studier av tidigare publiceringar om LFA-metoden. Jag försöker i största möjliga mån ha jämnvikt mellan kritikerna och förespråkarna för att visa på för- och nackdelar med metoden, och urskilja liknande argument som sedan kommer ligga till grund för diskussion. För att kunna presentera antropologins eventuella bidrag till metoden kommer jag studera texter som behandlar antropologi inom bistånds- och utvecklingsbranschen, vilka uteslutande är skrivna av antropologer. Dessa fyra publiceringar utgör mitt kapitel om tidigare forskning och är både allmänantropologiska verk och verk från utvecklingsantropologi, *development anthropology*. Dessa består av Susan Almy *Anthropologists and Development Agencies* (1977), Allan Hoben *Anthropologists and Development* (1982), Arturo Escobar *Encountering Development - The Making and Unmaking of the Third World* (1995) och Per Brandström *The Anthropologist as Troublemaker or Contributor in Development Work* i antologin *Ethnographic Practice and Public Aid*, av Sten Hagberg och Charlotta Widmark (2009). Jag kommer ur ett bredare perspektiv se hur olika forskare anser att antropologisk kunskap kan användas inom bistånds- och utvecklingsbranschen, och kommer alltså inte använda mig av konkreta exempel på hur LFA har använts i utformandet av projekt. Information om LFA-metoden och dess efterföljare LFA-AI har jag främst fått från skrifter från SIDA:s webbaserade databas.

De kritiska rösterna till LFA som ligger till grund för min empiri består till största delen av Des Gaspers *Evaluating the 'Logical Framework Approach' Towards Learning-Oriented Development Evaluation* (2000), SIDA:s skrift om LFA-AI *Logical Framework Approach – med ett värdesättande förhållningssätt* (2006) samt *Logical Framework Approach and Outcome Mapping A Constructive Attempt of Synthesis* (2008) av Daniel Roduner et al.

Den del av empirin som består av förespråkarna för metoden är Gilroy Colemans verk

Logical Framework Approach to the monitoring and evaluation of agricultural and rural development projects (1987) som syftar till att beskriva LFA för en bredare publik utan för mycket byråkrati, Philip Dearden & Bob Kowalskis *Programme and Project Cycle Management (PPMC): lessons from South and North* (2003) och Rolf Sartorius *The Logical Framework Approach to Project Design and Management* (1991).

Avgränsning

LFA är en metod som i sin första form togs fram redan 1969 och därför finns det mycket skrivet om den. I olika publiceringar varierar tillvägagångssätten av metoden något, även om helheten är densamma så har exempelvis vissa av de olika stegen slagits ihop. Eftersom uppsatsen är skriven på svenska har jag valt att använda mig av den svenska versionen av metodbeskrivningen när jag presenterar de olika stegen. LFA är en av de främsta metoder som SIDA och deras samarbetspartners använder sig av. Detta samt att SIDA har en stor roll i min uppsats gör att jag anser att denna version passar bäst till min uppsats.

Vidare har jag fått avgränsa uppsatsen till några specifika punkter där jag samlat liknande teman rörande för- och motargument. Dessa är *struktur och förutbestämt mål, fokus på utövaren, intressenten och LFA* samt *LFA-AI*.

Viktigt att nämna är att LFA också går under namnet "Object-oriented Project Planning" (OOPP), "Logical Framework", "LogFrame", "logframe", "framework", "Project Framework", "Goals Oriented Planning" och "Goal Oriented Project Planning (GOPP)". För att inte skapa förvirring har jag valt att i min uppsats endast använda mig av förkortningen av Logical Framework Approach som också är den vanligaste benämningen: LFA. LFA har genomgått tre större förändringar som växt fram efter behov av förbättring. Jag har valt att främst använda mig av litteratur som behandlar den aktuella tredje generationen av LFA.

Reflexivitet

Under hela processen har jag i största möjliga mån försökt vara opartisk genom att läsa artiklarna utan att på förhand ta reda på författarens ståndpunkt. Det är dock viktigt att påvisa att det är lätt att vara partisk. Då jag som antropologistudent studerar hur antropologi kan användas inom bistånd, finns en risk att hävda dess nödvändighet utan grund. Detta har jag försökt undvika genom att på ett strukturerat sätt bygga en saklig argumentation med hjälp av de artiklar jag studerat, både för och emot metoden. För att undvika förutfattade åsikter valde jag att studera LFA-metoden som jag inte haft någon tidigare kunskap om, detta för att få till en så objektiv bild av mitt studieobjekt som möjligt. När man skriver uppsats finns det en risk att man tar den information som passar uppsatsen utan att se till helheten, vilket är något jag försökt ta med mig genom hela processen.

Jag har också valt att själv undvika benämningen ”tredje världen” när jag refererar till materiellt eller ekonomiskt fattiga länder, eftersom det befäster den ojämna maktrelationen mellan olika delar av världen. Av samma anledning benämner jag målgruppen, alltså den grupp som tar emot biståndet, som intressenter eller lokala aktörer.

Tidigare forskning

”Its [utvecklingsantropologi, min anmärkning] most valuable contribution to development work is to challenge and clarify” (Hoben, 1982: 370).

Challenge och *clarify* är också vad Almy anser att antropologi kan bidra med i bistånds- och utvecklingsprojekt. Hon tar upp *makt*, *tillgång* och *efterfrågan* som tre faktorer som bör analyseras innan ett projekt startas och där lokal antropologisk kunskap spelar stor roll för om ett biståndsprojekt ska lyckas (Almy, 1977: 283, 281). Vidare poängteras vikten av det inom antropologin ofta använda *holistiska perspektivet*, att ingenting kan förklaras utan en kontext och *hermeneutiska perspektivet*, att människan är källan till kunskap om verkligheten (1977: 282).

Almys *makt*-begrepp syftar till att ta reda på vilka som har makt i området, både på lokal- och regeringsnivå. Kunskap om maktförhållanden kan användas för att anpassa ny teknik så den accepteras av så många som möjligt. Hoben menar att genom att belysa organisationer, intressen och strategier av lokala ledare och byråkrater kan antropologin förenkla utformningen

och genomförandet av projekt (Hoben, 1982: 369).

Escobar (1995) behandlar i sin bok den ojämna maktbalans som uppstår med bistånd, ”givare och mottagare” och västliga länders definition av andra ekonomiskt fattigare länders behov, något som jag anser passar in med Almys maktbegrepp.

Under *tillgång* undersöks vilken typ av lokal personal som kan användas för lära ut den nya tekniken, om infrastruktur finns för att nå ut till berörda områden samt vad den nya tekniken kan komma att bidra med.

Det tredje steget, *efterfrågan*, finns för att analysera om den nya tekniken kommer att vara lönsam för gemene man inräknat skatter, kommunikationskostnader, kostnader för religiösa fester och så vidare. Inom detta steg analyseras också hur den inhemska personalen som ska jobba med projektet kommer agera och reagera, om den nya tekniken kan komma att stöta bort traditionella seder hos lokalbefolkningen. Genom att lokalisera sederna kan man anpassa tekniken så att den stöter bort så lite som möjligt, eller hur tekniken på annat sätt kan accepteras av lokalbefolkningen (1977: 283). Almy menar att istället för att koppla in personer från flera olika discipliner såsom ekonomer, sociologer och statsvetare så är antropologer och möjligtvis humangeografer de enda samhällsvetarna som är tränade i att undersöka sådana breda fält (Almy, 1977: 283). Således anser hon att antropologer är att föredra som experter framför andra samhällsvetare i planeringsstadiet av ett bistånds- eller utvecklingsprojekt. Hoben tar upp flera likheter till Almys begrepp *efterfrågan*. Han menar att om biståndsorganisationer ska kunna skapa ekonomisk tillväxt som gynnar de ekonomiskt fattiga, måste de lokala och regionala institutionernas styrkor och svagheter analyseras, och deras existens och funktion erkännas. Ny teknik och nya institutioner kan bara fungera om de blir accepterade av de lokala aktörerna, vilket endast sker om de visar sig vara bättre om de redan existerande systemen, samt om de innebär låga risker och kostnader (Hoben, 1982: 367-368).

Slutligen anser Hoben att utvecklingsantropologi kan bidra med att se hur ett biståndsprojekt påverkar målgruppen låginkomsttagare från just låginkomsttagarnas perspektiv, *from below* (Hoben, 1982:369). Likheter till detta finns i Brandströms beskrivning att ett antropologiskt perspektiv inifrån *perspective from within* och antropologens tvärkulturella perspektiv kan matchas med biståndsorganisationens perspektiv utifrån, *perspective from outside* (Brandström, 2009: 47).

Logical Framework Approach (LFA)

Historia

LFA är en målstyrd planeringsmetod för utvecklingsarbete som 1969 utvecklades av konsultfirman Practical Concepts för USAID, USAs motsvarighet till SIDA. Dess ursprung kommer från ett planeringssätt som först användes av den amerikanska militären, sedan NASA och till sist USAID (SIDA, 2005; Gasper, 2000: 25; Dearden & Kowalski, 2003: 501; Sartorius, 1991: 139). Metoden har sedan starten 1969 kommit att användas av åtskilliga andra biståndsorganisationer världen över. Bland de största finns sagda USAID, Australian Agency for International Development (AUSaid), Direktoratet for utviklingsamarbeid (NORAD), Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GTZ) samt Förenta Nationerna (FN). Under 1990-talet användes metoden av nästan alla internationella biståndsorganisationer (Dearden & Kowalski, 2003: 502).

Den första versionen LFA varade från starten 1969 till ca 1980. Från ca 1980 till ca 1985 kom den uppdaterade versionen, den så kallade "second generation". Från mitten till slutet av 1980-talet växte den tredje generationen "third generation" av LFA fram och det är den som är aktiv idag (Dearden & Kowalski, 2003: 501-502).

Funktion

Metodens grundtanke beskrivs som följande: "En grundtanke i LFA-metoden är att man inte börjar tala om vad man vill göra (aktiviteter), utan om vad man vill uppnå, vilken förändring målgruppen önskar ska ske (mål)" (SIDA, 2003: 3). Alltså, det som projektet åstadkommer är det viktiga, till exempel service och produkter. De resurser som sätts in och vad de används till är inte det viktiga. En väg i sig är inte viktig men slutresultatet i form av förbättrade kommunikationer mellan två städer och därigenom ökad handel är det. Samma sak med ett sjukhus. Själva sjukhusbyggnaden, verktygen och medicinerna är mindre viktiga i förhållande till en förbättrad folkhälsa i regionen. Man ska alltså se framåt och förbi de närliggande insatserna och istället se längre fram, mot målet.

I beskrivningen av LFA, som finns att ladda hem från SIDA:s hemsida, står det att den bör användas under projektets alla faser (SIDA, 2003: 3). Alltså under förberedelser, genomförande och utvärdering. Det betonas också att metoden ska användas flexibelt med

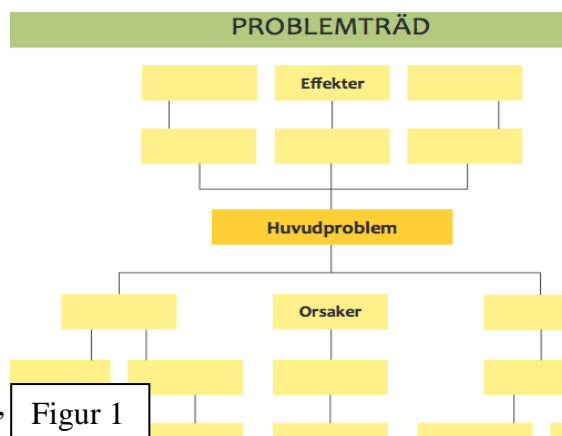
”stor känsla för vad varje situation kräver” (2003: 3). Framgångsfaktorerna för god måluppfyllelse är bland annat tydliga och realistiska satta mål, kapacitet att hantera risker, tydliga roller inom projektet, åtaganden och ansvarstaganden från alla parter samt deltagande av målgruppen vid projektutformningen.

Syftet med LFA-metoden är att förenkla logiskt tänkande kring projekt och skapa en enhetlig struktur. Metoden används som ett stöd i projektplanering och i uppföljning och utvärdering av projekt inom utvecklingsamarbete (2003: 2). LFA ska vara ett stöd i att kunna bedöma och analysera förutsättningarna på ett logiskt och systematiskt sätt och skapa ett bra underlag för planering, utförande och utvärdering av projekt.

Steg inom LFA

LFA-metoden innehåller nio olika steg.

- 1, analys av projektets kontext (sammanhang/omvärldsanalys)
- 2, intressentanalys
- 3, problemanalys/situationsanalys
- 4, målformulering
- 5, aktivitetsplan
- 6, resursplanering
- 7, indikatorer, mått på måluppfyllelse
- 8, riskanalys
- 9, analys av förutsättningar för måluppfyllelse (SIDA, 2003: 5).

Dessa steg ska inte arbetas igenom i en följd för att sedan avslutas utan anpassas till varje specifikt projekt eller program. Stegen kan också komma att omarbetas och ibland är inte alla steg nödvändiga att genomföra.

Man utgår från ett så kallat problemträd (Se figur 1). Som figuren visar symboliserar ”rötterna” på trädet orsakerna till huvudproblemet. Dessa är komplexa och hänger ihop med varandra. ”Stammen” symboliserar huvudproblemet som man vill åt och ”grenarna” de effekter som problemet skapar. Orsakerna åtgärdas med aktiviteter (input), vilket jag återkommer till längre ner.

De nio olika stegen kan delas upp i tre kategorier som syftar till att garantera att

projektet uppfyller kriterier kring relevans, genomförbarhet och uthållighet.

Relevans innefattar steg ett till fyra av de nämnda stegen. Det vill säga analys av projektets kontext, intressentanalys, problemanalys/situationsanalys och målformulering. Genom dessa fyra punkter kan man ta reda på om projektgruppen gör rätt sak, om projektet löser ett viktigt och relevant problem för målgruppen, samt angripa orsakerna till det problem som skall lösas (SIDA, 2003: 9). Här är kopplingen mellan organisationen och de lokala intressenterna mycket viktig. Låt oss säga att målgruppen i det här fallet är boende i ett flyktingläger och området är lägret. Där går endast ett fåtal barn i skolan. Gatorna är osäkra och rånrisken hög. Föräldrar vågar därför inte skicka sina barn till undervisning. Detta bidrar till att barnen stannar hemma och missar viktig utbildning. Målet i det här exempelfallet är ökad skolgång för barn 10-17 år. För att uppnå målet behövs säkrare gator och en vilja hos föräldrarna att våga skicka sina barn till skolan.

Genomförbarhet innefattar steg fem till sju: aktivitetsplan, resursplanering och mått på måluppfyllelse. Genomförbarhet ska se till att projektet är genomförbart och om det finns tillräckligt med resurser och kapacitet för att genomföra aktiviteterna (SIDA, 2003: 7). Kan antal rån minska om andra sysselsättningar ökar? Kan gatorna göras säkrare om sportklubbar startas och arbeten skapas samt fler poliser anställs? Kan dessa aktiviteter, i längden uppnå målet att öka skolgången för barn mellan 10-17 år?

Uthållighet rymmer steg åtta och nio, det vill säga riskanalys och analys av förutsättningar. Uthållighetskategorin undersöker om stödet är uthålligt, hur en utfasningsplan ska gå till, alltså undersöka om effekterna av det startade projektet kan fortgå utan stöd från biståndsorganisationen när stödet dragits tillbaka. Exempelvis kan man ta upp frågorna om det finns förutsättningar att minska rånrisken permanent genom alternativa arbeten? Hur kan polisernas löner betalas även när biståndsorganisationen lämnat? Vilka risker finns med att anställa fler poliser, kan det ha en negativ effekt?

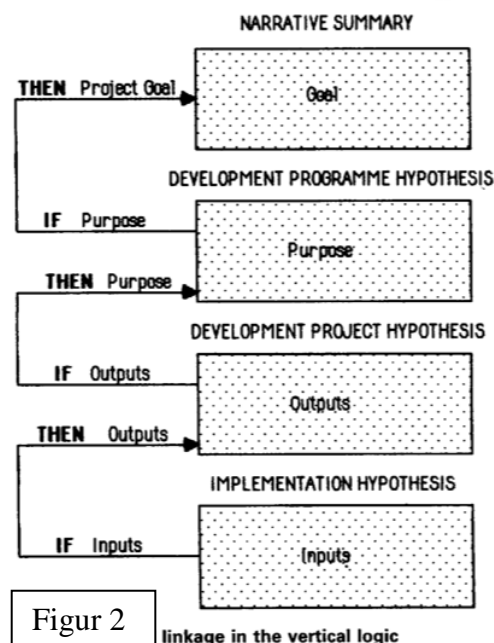
Stegen intressentanalys, problemanalys, målformulering och riskanalys ska alltid genomföras av de som ansvarar för och påverkas av projektet på plats, alltså av de lokala aktörerna. Vidare beskriver SIDA att även finansiären i vissa fall kan delta i dessa moment för att ge kurser i LFA eller bidra med nödvändig information (SIDA, 2005: 5).

För att nå upp till målet behöver man tillföra aktiviteter och resurser, så kallade *inputs* för att åstadkomma *outputs* som i sin tur bidrar till att uppnå målet. Detta kan beskrivas med

OM och DÅ -relationen (IF and THEN relation). Det finns fyra nivåer: *input*, *output*, *purpose* och *project goal*. Som pilarna i figur 2 visar längst ner till vänster: OM input sker DÅ skapas output, OM output skapas DÅ kommer syftet (purpose) att uppnås, OM syftet uppnås DÅ bör även målet uppnås (Se figur 2) (Roduner et al. 2008: 3).

För att göra exemplet mer konkret och tydliggöra figur 2 kan vi ta samma exempel som tidigare med flyktinglägret. Där blir alltså *input* de lampor som installeras, de fotbollsmål som byggs, de extra poliser som anställs och de jobb som skapas för att öka den alternativa sysselsättningen. Detta ger i *output* säkrare gator och

ljusare utomhusmiljö, mindre personer som ägnar sig åt brott dels på grund av sysselsättning och dels på grund av ökat risk att åka fast på grund av ökat antal poliser. *Purpose* är att föräldrarna ska känna sig så trygga att de låter sina barn gå utanför bostaden. *Project goal* – målet, blir då att fler barn går till skolan och därigenom ökar andelen utbildade barn som senare kan få jobb och försörja sig på laglig väg, vilket i sin tur leder till säkrare gator och att nya barn kan gå till skolan och få utbildning och så vidare.

Argument för och emot LFA

Struktur och förutbestämda mål

För

Att ha ett tydligt mål när man startar ett projekt och se hur man kan uppnå detta genom att använda resurser är något som Coleman (1987) anser är positivt. LFA är enligt honom "[...] an aid to thinking rather than a set of procedures [...] who is doing what to whom, when why and how?" (1987: 259). Han anser att LFA erbjuder en god struktur och ser till att olika chefer och planerare blir ansvariga för grupperns del- och slutmål. Detta tydliggör allas plats inom projektet. LFA är enligt Coleman inte en fast uppsättning steg eller ens riktlinjer. Det LFA gör är att identifiera logiska kopplingar och ge planerare och utvärderare en struktur att

arbete efter i de olika aktiviteterna. Det viktiga är enligt förespråkarna att på ett klart och tydligt sätt definiera ett mål och sedan jobba mot det tills det uppnås. Även om det betyder att ändra på hur man går till väga, ska inte själva målet förändras (Dearden & Kowalski, 2003: 502).

Sammanfattningsvis kan man säga att LFA är en hjälp till logiskt tänkande som bidrar till att ett projekt kan struktureras och beskrivas på ett systematiskt sätt som är förståeligt för de inblandade, samt definiera ett tydligt mål att jobba efter.

Emot

Inte alla anser att en fast struktur och ett bestämt tillvägagångssätt är positivt. Gasper (2000) lyfter fram att en av LFAs främsta svagheter är att man fokuserar på att uppnå avsedda effekter just genom att använda sig av bestämda tillvägagångssätt. Detta menar han, gör att LFA blir ett begränsat verktyg när man ska utvärdera projekt. Det är för många olika faktorer som spelar in för att man ska kunna säga att en specifik metod är lämplig för ett visst område (Gasper, 2000: 19). När ett förutbestämt mål går fel bör man enligt Gasper belysa vad som gick snett för att kunna förbättra metoden. Detta är något som LFA säger sig göra men som Gasper inte tycker är tillräckligt då hans bild är att det publicerade materialet av LFA mestadels lyfter fram det positiva med metoden (2000: 19). LFAs popularitet har gjort att den utvecklats till olika format och stilar under 90-talet men förståelsen för vad LFA vill uppnå, vad den uppnår och var den brister har inte utvecklats i samma takt (2000: 17).

Vidare ifrågasätts LFAs tydliga målformulering och varför man endast ser till vad som ska åstadkommas i form av ett projektmål och inte till alla effekter och bi-effekter som detta medför. Detta gör att LFA inte är optimalt för alla typer av utvärdering. Metoden vilar, som tidigare nämnts, på linjär logik, *input-output-resultat-mål*. Detta har kritiserats av Roduner et al. (2008: 8, 10) med motiveringen att LFA blir för stel, kulturellt o-anpassad och att uppbyggnaden av projektet blir enligt en förutbestämt ritning, så kallad blueprint. De anser att den linjära logiken får det att verka som att metoden är en maskin som man kan vrida om nyckeln på och låta rulla. Det går inte att bara göra alla stegen i LFA och sedan vänta på ett resultat eftersom att det alltid finns oväntade faktorer som dyker upp och som ändrar projektets gång. Steg åtta i LFA-metoden, riskanalys, försöker förebygga just sådana oväntade händelser men är inte tillräckligt (SIDA, 2005: 9). Detta beror på att riskanalysen görs av de

inblandade i projektet och behandlar således risker som de involverade i projektet kan föreställa sig, vilket betyder att oförutsägbara risker inte tas med i beräkningen. LFA ser då inte till alla de komplexa situationer som kan uppstå inom ett bistånds- eller utvecklingsprojekt (2005: 9).

LFA:s tidigare koppling till USA:s militär, där kontrollen och makten var centraliserad och fokus sattes på ett relativt klart mål, har lämnat tydliga spår i dess struktur. Dess mål var att göra ekonomisk vinst, vinna militärt eller överleva, vilket Gasper anser är fortsatt problematisk för biståndsarbete. Enligt honom har detta levt kvar inom LFA och metoden försöker fortfarande införa en lika klar bild på de civila projekt där den används, som under tiden den användes för militära ändamål (Gasper, 2000: 25). Utövarna kan försöka få till en omöjligt unipolär bild av målgruppen. Något som kan bli problematiskt då det inom en grupp människor eller inom ett samhälle alltid finns komplicerade förhållanden.

LFA kritiseras för att ha ett alltför inrutat tillvägagångssätt och vara för oföränderlig gällande målformulering. Misslyckanden bör enligt kritikerna få en större plats i framtida utformande av metoden.

Antropologiskt bidrag till LFA-metoden

Att utvärdering av projekt med LFA begränsas på grund av för många omkringliggande faktorer som inte tas med i beräkningen kan tolkas som att Gasper, likt Almy, anser att ett holistiskt perspektiv är nödvändigt. Antropologisk kunskap kan användas för att förstå olika lokala uppfattningar och analysera de funktionella och dysfunktionella interaktionerna mellan olika aktiviteter inom en kultur (1977: 282). Detta på grund av att man inte kan anse en metod som självklar för ett område eftersom ingenting kan beskrivas utan en kontext. Denna kontext kan enligt Sharon Abramowitz (2014) fås av antropologer eftersom de kan användas som broar mellan internationella organisationer i fråga och de lokala aktörerna, det vill säga sammankoppla det globala med det lokala. Som kulturella medlare kan antropologer förmedla till organisationerna hur lokalbor kan komma att påverkas av ett projekt. Antropologisk kunskap kan på så sätt användas till att förebygga misstag och missförstånd samt hitta alternativa lösningar som kräver ingående kunskaper om ett lokalt språk och samhällsdynamik (RAI, u.å.).

Som tidigare nämnts anser Gasper att den information om LFA som når läsaren

fokuserar på det positiva med metoden. Gasper kritiserar att inte misslyckanden redovisas i tillräckligt stor utsträckning (Gasper, 2000: 19). Sådan information skulle ge värdefull insikt om hur metoden och projekt som använder sig av den kan förbättras. Utvecklingsantropologi kan användas till att utvärdera erfarenheter och på så sätt lära sig av misstag och förbättra projekten (Hoben, 1982: 370). Detta skulle även kunna appliceras på LFA för att få en tydligare bild av vad som gått bra och vad som behöver förbättras för att därigenom skapa en förbättrad version av metoden.

Svaret på kritiken mot LFAs tydliga målformulering och mer specifikt mot riskanalysen, står kanske att finna i Almy och Brandströms teorier om hur antropologisk kunskap kan användas inom bistånd. Då kritiken går ut på att det är omöjligt att förutse alla sorters problem som kan uppstå eftersom det baseras på de närvarandes erfarenheter, skulle man kunna inkludera både intressenterna i mottagarlandet samt antropologer som då kan hitta och bedöma tidigare insamlad antropologisk information om kulturen eller samhället i fråga (Almy, 1977: 284). På så sätt skulle intressenterna kunna ge sitt aktuella inifrånperspektiv och antropologen skulle kunna ge ett tidigare inifrånperspektiv, genom att studera tidigare antropologisk forskning om området (Brandström, 2009: 47). Dessa skulle då matchas med biståndsorganisationens utifrånperspektiv av potentiella hinder för projektets fortgång.

Antropologisk kunskap kan enligt Almy bidra till att öka vetskapen om kulturella faktorer och komplexiteten inom samhällen (Almy, 1977: 283). Denna måste analyseras av någon med kompetens inom området, vilket antropologer kan bidra med. Om sådan kunskap implementeras på LFA skulle det alltså kunna motverka något av den kritik som LFA får på grund av dess koppling till den amerikanska militären och de band som enligt kritikerna fortfarande inte är klippta.

De som förespråkar LFA-metoden anser alltså att struktur och förutbestämda mål redan vid starten är positivt eftersom alla då får en roll och ett mål att uppfylla under en god struktur. Kritikerna menar istället att en alltför tydlig struktur riskerar att missa viktiga effekter och bi-effekter under projektets gång. Riskanalyssteget och LFAs koppling till den amerikanska armén kritiserar och behandlas med eventuella antropologiska lösningar i form av mer forskning i riskanalysen respektive inklusion av antropologiska experter. Detta för att öka vetskapen om kulturell komplexitet, och minska unipolariseringen av målgruppen.

Fokus på utövaren

För

I beskrivningen av LFA poängteras ofta att metoden måste användas på ett bra sätt genom att följa metodens ramar, med en flexibel förståelse för vad varje situation kräver (SIDA, 2003: 5). Detta kan ses som en självklarhet eller som en gardering mot en annars ofullständig metod. Dearden & Kowalski (2003) anser att det är det förra, alltså användas på ett bra sätt, och tycker inte att man ska sluta använda sig av LFA på grund av dess eventuella tidigare misslyckanden. LFA är ett verktyg vars effektivitet beror på hur det används. ”Like any other tool, from an axe to a scalpel, its impact is not determined by its nature but by the way it is used” (Dearden & Kowalski, 2003: 502). De anser inte att LFA är perfekt och helt utan svagheter men poängterar att dessa svagheter inte har att göra med metodens uppbyggnad (2003: 502). Syftet med metoden är att låta de lokala aktörerna komma till tals, möjliggöra för de inblandade att fokusera på sin del av projektet, uppnå satta delmål och ha resurser för att övervaka och utvärdera processen. LFA är enligt dem ett kommunikationsverktyg. Vidare anser Dearden och Kowalski att hänsyn måste tas till lokala sociala koder och seder. Man måste vara medveten om att det kan bli problematiskt om det till exempel är olämpligt att kritisera andra eller att diskutera problem i en specifik kultur (Dearden & Kowalski, 2003: 503). Detta måste utövaren vara medveten om för att kunna utföra ett bra arbete.

Stort fokus läggs på utövarna av LFA. Utgången beror alltså enligt förespråkarna på hur de använder sig av metoden. Tidigare misslyckanden ska inte skyllas på metoden utan på den som använt sig av den. Metoden är i sig tillräckligt bra för att användas och deras liknelse till skalpell och yxa i det inledande stycket, kan tolkas som att om man sätter en skalpell i handen på en skogshuggare och en yxa i handen på en kirurg, blir resultatet olika (och troligtvis sämre) än om de bytte plats.

Emot

Kritik riktas mot att argument likt de jag redovisat lyfts fram för att friskriva metoden i sig. Om projektet misslyckas skylls det på hur metoden använts och inte på problem i dess uppbyggnad (Gasper, 2000: 18). Gasper tar upp olika vanligt förekommande uttalanden i stil

med Dearden och Kowalskis: "We should also though beware of a formulation such as: 'As with all tools the problems associated with the Log Frame [LFA, min anmärkning] may have more to do with the way the tool is used rather than inherent problems with the tool itself'" (ALNAP, 1998: 13 citerad i Gasper, 2000: 18). Han anser alltså det vara felaktigt att skylla problemen på utövaren istället för på metoden. Istället borde man försöka urskilja vilka metoder som är lätta att misslyckas med. LFA är en enligt honom just en sådan metod, "Let us [...] distinguish tools easy to misuse and those hard to; logframes [LFA, min anmärkning] appear inherently easy to misuse" (Gasper, 1997 citerad i Gasper, 2000: 18).

Istället för att skylla på utövarna av metoden så bör man titta inåt och se vad som kan vara problematiskt med metoden i sig.

Antropologiskt bidrag om fokus på utövaren

Det ges ingen direkt kritik mot att utövarna av metoden inte skulle vara tillräckligt kunniga om lokala sociala koder, däremot poängterar förespråkarna vikten av att vara det. Almy (1977:282) anser att antropologer kan hjälpa till med att förstå sociala koder och tabuer. Denna kunskap kan överföras till biståndsorganisationens anställda för att få ett bättre resultat. I det här avsnittet har den studerade antropologiska forskningen i övrigt inget direkt bidrag till förbättring eller förslag på lösning av problem. Istället förstärks det viktiga i att involvera lokala aktörer, något som spelar en stor roll inom LFA. Enligt Hoben måste låginkomsttagare som bor på landet erkännas som riktiga beslutsfattare och involveras i processen (Hoben, 1982: 368). Dessa bidrar med ekologisk, social, politisk och mikroekonomisk kontext. Deras perspektiv är avgörande för att kunna förutse effekterna av ett program. Som jag var inne på i föregående avsnitt är lokal kunskap om kultur och kulturella skeenden väsentlig. Hur olika lokala beslut fattas av aktörerna har givetvis stor variation beroende på vilket område det handlar om. Utan deras perspektiv blir resultatet av projektet helt olika beroende på område, och enligt Hoben (1982: 368) finns stor risk att projektet misslyckas. Vem man då skyller på, metoden eller utövaren, kan enligt den studerade litteraturen bero på vilken inställning man har till LFA i stort.

Intressenten och LFA

För

Projekt i stort sett i vilken storleksordning som helst kan använda sig av LFA. Alltifrån små lokala projekt med ett fåtal deltagare till multimiljonprojekt med tusentals inblandade. Dess omfattning är inte det viktiga, utan hur väl de som utformar projektet kan definiera och integrera intressenternas syn på problem i området där projektet ska ske, samt planera, förutse och motverka problem som kan uppstå och hota det (Sartorius, 1992: 144). Denna definition och integrering sker vanligtvis i och med att intressenterna själva deltar i de första stegen av projektplaneringen. Det tillvägagångssättet anser Sartorius blir rörligt i den inledande fasen "[...] it will continue to be less messy to create LogFrames [LFA, min anmärkning] without stakeholder participation" (Sartorius, 1991:146). Projekt är istället beroende av bra planerare på biståndsorganisationen som har erfarenhet, kreativitet och förmågan att lyssna på och inkludera de lokala aktörernas behov i projektutformningen (Sartorius, 1991: 146).

Även Hoben, som i övrigt är för inkludering av lokala aktörer i de inledande faserna, då de bland annat bidrar med ett social, mikroekonomisk, ekologiskt och politiskt perspektiv, tar upp de negativa aspekterna av det. Han menar att arbetet för planerarna på organisationen försvåras då förhållningssättet till sagda perspektiv varierar i olika områden (Hoben, 1982: 368).

När ett projekt med många inblandade planeras och genomförs måste det finnas en enhetlig mall för hur projektet ska bedrivas, vem som ska göra vad och när, samt ett mål, vart man vill komma. LFA bidrar med att utifrån en projekttid skapa en enhetlig och förståelig mall som alla inblandade kan följa från början till slut. Dearden och Kowalski förespråkar mer utbildning om metoden för att tydliggöra dessa olika steg och vilken roll de inblandade har för att på så sätt kunna undvika misslyckanden. Vidare anser Dearden och Kowalski att eftersom LFA använder sig av ett specifikt tekniskt språk bör metoden endast användas av personer som behärskar detta, dock utan att exkludera intressenterna.

It must be remembered that the language of the framework [LFA, min anmärkning] is highly specialised and so should be used only with those who are comfortable with that language. This is not to say, however, that the questions [...] cannot be formulated in such a way that all stakeholders can participate in formulating the answers (Dearden & Kowalski, 2003: 511).

Även Sartorius (1991) tar upp vikten av att kunna språket som används inom metoden. De som arbetar med projektet måste kunna omvandla sina idéer till ett begripligt språk och passa in dem i LFA-matrisen samt vara medveten om det kulturella perspektivet och genus. Som exempel ger Sartorius att om man inte inkluderar kvinnor i en projektplan så säger man indirekt att det inte är tänkt att kvinnor ska dra nytta av projektet (1991: 144), något de som utformar projektet måste vara medvetna om. Enligt Dearden & Kowalski finns en risk i att LFA ses som någonting kulturellt-imperialistiskt, väst-inspirerat och som att en person i ett annat land sitter och bestämmer över lokala frågor. Jargonen inom LFA kan därför göra det omöjligt för lokala aktörer att förstå den. Något som enligt dem kan motverkas genom mer utbildning (Dearden & Kowalski, 2003: 504).

Intressenterna ska inkluderas i processen, för om de inte deltar tolkas det som att de inte är inkluderade och således inte ska dra nytta av projektet. De ska ha något att säga till om, men bara till en viss gräns. Behov ska definieras, men enligt Sartorius inte av dem själva, utan av experter på biståndsorganisationen.

Emot

LFA använder sig som sagt av lokala aktörer vid de första stegen i processen vilket också är en grundidé inom metoden. Dearden & Kowalski, som i övrigt är för metoden, poängterar att risken med att inte inkludera intressenterna fullt ut kan bli att viktiga behov förbigås, samt att biståndsorganisationen alieneras och ses som alltför främmande (Dearden & Kowalski, 2003: 504). Detta är lätt att tänka sig in i. Om en organisation utifrån bygger vägar, introducerar nya grödor och kommer med förslag på hur de boende kan förbättra sina liv, utan att först rådfråga dem vad de tycker, finns en överhängande risk för misslyckanden.

Materialet som ligger till grund för Gaspers verk kommer främst från slutet av 1990-talet. I materialet framkommer det att den enda, på ett systematiskt sätt, insamlade data om

projekt med LFA är från personer högt upp i givarorganisationen. Så kallade *senior- officials*. De personer som genomförde de inledande stegen, intressentanalys, problemanalys, målformulering och riskanalys fick inte ge sin syn på de planerings- och utvärderingsmetoder som biståndsorganisationen ansåg vara bra för området, trots att de tillhörde målgruppen (Gasper, 2000: 20). Intressenterna fick inte mycket utrymme i de utvärderingar som ligger till grund för Gaspers studie, trots LFAs fokus på deltagande av målgruppen vid projektutformningen (SIDA, 2003: 4). Detta kan ha att göra med att organisationer som använder sig av metoden publicerar resultat för intern användning. Det beror enligt Coleman, som i övrigt är för metoden, på att rapporter kan innehålla detaljerad information om hur en specifik organisation använder sig av LFA (Coleman, 1987: 251). En annan anledning är enligt Coleman tidsbrist. Det finns inte tid till att sätta upplevelser från intressenterna från ett specifikt projekt på pränt då de anställda ofta går vidare direkt till ett nytt projekt. I de fall där det gjordes fick rapporterna sekretesstatus och var därför mycket svåra att få tag på (1987: 251).

Vidare har LFA fått kritik för att biståndsprogram som använt sig av LFA har producerat mycket lite kvalitativa resultat men ändå har varit en framgång i termer av korta resultat (Widmark, 2009: 287). Med kvalitativa resultat menar jag att skapa sig en djupare förståelse för idéer och attityder som ger upphov till människors beslutsfattande, formuleringar och handlande etcetera. Detta kan bero på att intressenterna inte inkluderats tillräckligt mycket i projekten.

Inkluderingen av de lokala aktörerna framhävs alltså i detta avsnitt som någonting absolut nödvändigt för att det ska vara möjligt att genomföra ett lyckat projekt.

Antropologisk kunskap om intressenten och LFA

Problematiken i att inte inkludera intressenterna, eller inkludera dem till viss del men låta organisationen formulera deras behov utefter vad de fått berättat för sig, kan ses som problematiskt på två olika sätt. Som tidigare nämnts kan organisationen då komma att ses som främmande. I ett större perspektiv kan man tala om att bistånd och utvecklingsarbete från Västeuropa och Nordamerika skapar den så kallade tredje världen och förstärker västs dominans (Escobar, 1995: 6).

Om intressenterna inte själva får möjlighet att definiera sin situation för att ha möjlighet att förbättra den finns risken att rikare länder definierar deras behov, vilket då skapar en ojämn maktbalans. Efter andra världskriget började länder i Asien, Afrika och Sydamerika låta väst definiera vad i de olika länderna som ansågs vara underutvecklat (Escobar, 1995: 6). De kom mestadels att se dem som ekonomiskt underutvecklade och bakåtsträvande. Länder började således se sig själva som underutvecklade och de västliga ekonomierna ansågs vara målet. Vidare anser Escobar att icke-europeiska områden systematiskt har blivit inordnade i europeiska konstruktioner. Att benämna länder i dessa världsdelar som underutvecklade förstärker västs uppfattning om dem som underlägsna (1995: 7) och förstärker därmed en ojämn maktbalans; väst har pengar och resurser som ges till länder som anses vara i behov av dem. Escobar är också kritisk till att olikheter mellan samhällen kategoriseras som något dåligt i västlig diskurs (1995: 8).

Ett mellanting av att låta både intressenter och organisationer definiera behov kan dock vara att föredra. Ett exempel på problem som kan uppstå om endast en part definierar behov, finns från förra året är när antalet dödsoffer i ebolaepidemin kraftigt överdrevs för att få tillgång till mer resurser (Abramovitz, 2014).

Argumenten för att inkludera intressenterna anser jag också får stöd i Almys begrepp efterfrågan. Hon beskriver hur lokala kostnader kan påverka individer i de aktuella områdena (1977: 283). Här kan man få reda på om den berörda parten kommer ha råd med de förändringar biståndsprojektet ämnar genomföra. Antropologer verksamma inom ett specifikt område kan då tillsammans med de lokala aktörerna bidra med information om kostnader för att få exakt information om hur projektet kan bli ekonomiskt hållbart på individnivå inräknat alla kostnader från till exempel religiösa tillställningar till olika skatter.

Hoben (1982: 369) menar att utvecklingsantropologi både kan bidra med att i detalj redogöra för beslutsfattande på högre nivå och på individnivå. Vidare kan kunskapen användas till att på djupet förstå de begränsningar som finns inom till exempel sjukvård, utbildning och ekonomi för specifika socioekonomiska grupper. Genom utvecklingsantropologi skulle man alltså kunna sträva mot att få mer kvalitativa resultat. Både genom att redogöra för beslutsfattande på individnivå och genom att analysera situationer utifrån ett hermeneutiskt perspektiv (Almy, 1977: 284).

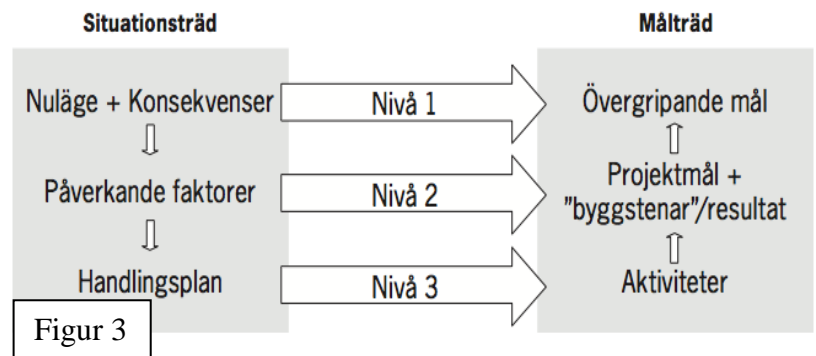
LFA med ett värdesättande förhållningssätt (LFA-AI)

År 2006 skulle individen komma att få en större roll inom en variant på LFA i och med att SIDA själva kom att kritisera metoden som de använt sig av under lång tid.

Kritiken kom i form av en ny modell med namnet ”Logical Framework Approach – med ett värdesättande förhållningssätt” som utarbetats i samarbete med Rörelse & Utveckling och Pingstmissionens utvecklingssamarbete (PMU). Syftet var att kombinera målhierarkin och systematiken som LFA besitter med arbetssättet och förhållningssättet Appreciative Inquiry (hädanefter benämnt som AI). Inom AI ligger fokus på det som fungerar väl i analysen. Man ser till vilka styrkor och resurser som finns och genom positiva handlingsätt söker man lösa en situation

(SIDA, 2006: 3).

I denna modell riktas kritik mot att enbart använda sig av metoden LFA. Den beskrivs som ”en alltför problemorienterad arbetsmodell” (SIDA, 2006: 3).

Som tidigare beskrivits utgår LFA-metoden från ett så kallat problemträd och ser till vilka brister som finns och behöver åtgärdas för att bli av med ett problem och förbättra situationen. Detta medför en risk i att missa de resurser och den kunskap som faktiskt finns lokalt. Genom att koppla samman LFA med AI skapades således LFA-AI som istället för problemträd fokuserar på ett så kallat situationsträd (Se figur 3). Ett situationsträd är som figuren visar uppbyggt av tre steg, nuläge och konsekvenser, påverkande faktorer samt handlingsplan. Med situationsträdet som utgångspunkt går man sedan vidare till målträdet med aktiviteter, projektmål + byggstenar/resultat samt övergripande mål (SIDA, 2006: 3-6). Det byggs upp genom att analysera nuläget i det berörda området.

Genom LFA-AI vill man uppnå ett nytt arbetssätt för planering som bygger på så kallade ”värdesättande samtal och förhållningssätt”. Tanken är att begrepp som problem och problemsituation inte ska ha en lika framträdande roll (SIDA, 2006: 3, 21). Inom LFA-AI, likt endast LFA vill man involvera flera olika intressenter, men också låta berörda individer, som

kan involveras i planeringsprocessen, muntligt berätta om sina behov i den inledande fasen av projektet. Detta går rakt emot Sartorius argument (1991: 146) om att inte använda de lokala aktörerna i den inledande fasen.

LFA-AI använder sig av ett processinriktat arbetssätt där inget resultat är förutbestämt. Detta går emot LFAs grundtanke om att man ska tala om vad man vill uppnå, vilken förändring målgruppen vill ska ske genom ett klart formulerat mål. Istället är målet omformbart. Fokus ligger på att identifiera färdigheter hos individen, gruppen, samhället eller organisationen, vidare vill man identifiera motivation, drivkrafter och utvecklingsmöjligheter inför framtiden (SIDA, 2006: 10, 12).

Gaspers kritik mot LFA om att individen var marginaliserad och önskan om förändring av detta (2000: 20) kom alltså att bli verklighet cirka 15 år senare i och med SIDA:s övergång till LFA-AI.

Antropologiskt bidrag och LFA-AI

Likt Almys tre steg, makt, tillgång och efterfrågan fokuserar LFA-AI på hur situationen ser ut i området och vilka resurser och styrkor som finns istället för att fokusera på existerande brister och problem som kan åtgärdas med extern hjälp. Då man tittar närmare på Almys beskrivningar av hur antropologer kan arbeta inom biståndsorganisationer och jämför dessa med LFA-AI träder ett flertal likheter fram. Hon anser att antropologi kan bidra med att förstå och analysera interaktionerna mellan individer från olika klasser, regioner och med olika yrkesbakgrund samt hitta och bedöma tidigare insamlad antropologisk information om samma kultur och/eller problem (Almy, 1977: 284). På den tredje punkten i beskrivningen om AI beskrivs den som att "[s]e individer, grupper, organisationer och samhälle [sic] ur ett systemiskt perspektiv och *utforska hur systemets olika delar påverkar varandra*, i detta fall vad som påverkar att något fungerar bra." (Hjelm, 2005 citerad i LFA-AI, 2006: 21, min kursivering).

Baserat på redovisat material i uppsatsen anser jag att LFA-AI kan bidra med större kvalitativa resultat än LFA. Detta på grund av att individen har fått en större roll inom denna metod än inom LFA. Vid jämförandet av LFA och LFA-AI framgår Widmarks kritik mot att LFA producerar för lite kvalitativa resultat tydligare. I LFA-AI får individen i större utsträckning ge sin syn på hur situationen ser ut.

Avslutande diskussion:

Syftet med uppsatsen var att undersöka om antropologisk kunskap kan implementeras i LFA-metoden för att förbättra den där den får kritik. I ett större perspektiv ville jag utifrån en antropologisk vinkel bidra till att skapa en bredare förståelse för metoden genom att analysera de positiva och negativa aspekterna av LFA, samt diskutera dem utifrån antropologisk teori.

För att uppnå syftet kopplade jag ihop material från allmänantropologi och utvecklingsantropologi och såg hur detta kan användas inom biståndsprojekt. Med de argument som framkom som grund valde jag att kategorisera antropologins eventuella bidrag efter rubrikerna *Struktur och förutbestämt mål*, *Fokus på utövaren*, *Intressenten och LFA* samt *LFA-AI*.

Min frågeställning var:

- *Hur kan antropologisk kunskap implementeras i metoden för att förbättra de kritiserade områdena?*

För att ta reda på de kritiserade områdena sökte jag också svar på följande fråga:

- *Vilka är huvudargumenten i diskursen för och emot LFA.*

För att få till en objektiv bild av LFA-metoden sökte jag både för- och motargument.

Under *Struktur och förutbestämt mål* visade det sig att de som var för metoden ansåg att strukturen inom LFA var positiv då den bidrog till att göra projektutformningen tydligare. De som var emot ansåg istället att det var just det bestämda tillvägagångssättet som var problemet då det inte finns mycket handlingsutrymme till spontanitet inom metoden. Kritik riktades också mot dess linjära struktur, *input-output-resultat-mål*, eftersom det alltid uppkommer oväntade händelser som ändrar projektets gång. Kritik fick också riskanalysen för att den inte ansågs tillräcklig för att motverka oförutsedda händelser.

LFA ansågs av kritikerna fortfarande bära spår av dess koppling till den amerikanska armén och mer specifikt dess centraliserade styre och risken med att förenkla bilden av målgruppen. Antropologi skulle här kunna bidra med att ur ett holistiskt perspektiv tillsammans med intressenternas åsikter beskriva aktuella områden. I synnerhet skulle antropologin kunna bidra till förbättring där metoden får kritik för att den försöker få till en unipolär bild av målgruppen, då allmänantropologisk kunskap kan användas för att förstå

kulturell komplexitet. Antropologisk kunskap kan användas till att bygga broar mellan biståndsorganisationen och de lokala aktörerna, sammankoppla det globala med det lokala och förebygga missförstånd. Utvecklingsantropologi kan också användas till att utvärdera projekt vilket kan appliceras på LFA för att utvärdera och utveckla metoden och förbättra den där den brister. Det är enligt kritikerna omöjligt att utföra en tillräcklig riskanalys. Intressenternas inifrånperspektiv och organisationens utifrånperspektiv kan matchas med antropologisk tidigare kunskap inom området, vilken kan bidra med en bild av ett tidigare inifrånperspektiv. Dessa tre perspektiv skulle i så fall kunna utgöra grunden till en tydligare riskanalys i steg åtta av LFA-metoden.

Då jag undersökte diskursen kring utövandet av metoden under rubriken *Fokus på utövaren* framkom att förespråkarna av LFA hävdar att det vid misslyckanden är utövarens fel och vid lyckade projekt så har utövaren använt metoden på ett bra sätt. Kritikerna hävdade istället att sådana uttalanden är undanflykter och försvar av en metod som är lätt att misslyckas med, samt att det är metoden som brister och inte utövaren.

Till detta avsnitt framkom inget direkt antropologiskt bidrag som skulle kunna implementeras för att förbättra metoden. Istället poängteras vikten av att utövaren förstår sociala koder och tabuer inom det studerade området. Vidare belystes det nödvändiga i att involvera lokala aktörer och erkänna dem som riktiga beslutsfattare, eftersom de är de enda som vet hur situationen ser ut från ett inifrånperspektiv.

Under kapitlet *Intressenten och LFA* diskuterades inkluderingen av intressenterna i den inledande fasen, vilket är grundidén inom LFA-metoden. Vissa författare ställer sig dock kritiska till deras involvering då det anses som rörigt. Istället borde arbetet utföras av personal inom biståndsorganisationen som lyssnar på intressenternas behov. Ur ett antropologiskt perspektiv är detta problematiskt då organisationen lokalt kan komma att bli alienerad. Om organisationerna definierar intressenternas problem istället för de själva skapas en ojämn maktbalans samt, i de fall organisationerna är västerländska, stärker västs dominans. Precis som i föregående stycke är det ur en antropologisk vinkel av stor vikt att inkludera och erkänna lokala intressenter som riktiga beslutsfattare. Under uppsatsen har det flera gånger kommit fram att deras information ger en viktig bild av situationen från ett inifrånperspektiv.

Under rubriken *LFA-AI* presenterades en utveckling av LFA-metoden. Denna anser jag ha en mer antropologisk inriktning än LFA. För det första ges individen större plats genom

att berörda individer muntligen berättar sin situation i den inledande fasen av projekt. Genom så kallade värdesättande samtal och förhållningssätt kan projekt resultera i mer kvalitativa resultat genom att man på ett individplan värdesätter den insamlade informationen. Vidare har det under arbetets gång framkommit att antropologisk kunskap kan användas till att förstå och analysera interaktionerna mellan individer från olika klasser, regioner och med olika yrkesbakgrund. Detta liknar AI som utforskar hur individer, grupper, organisationer och samhällen påverkar varandra. Det är inte meningen att antropologer ska tala istället för lokala aktörer, men de kan bidra med ytterligare information.

Något som inte varit möjligt under arbetets gång, men som säkerligen hade kunnat förbättra uppsatsen, skulle vara att förutom antropologi även inkludera humangeografi samt bidrag från andra humanistiska ämnen i studien.

Det hade också varit intressant att på ett djupare plan och utifrån ett antropologiskt perspektiv analysera och diskutera de maktrelationer som biståndet skapar. Det blir lätt en ojämn maktbalans mellan biståndsorganisationen och de som tar emot biståndet, som är svårt att komma ur. Något som jag är övertygad om genomsyrar projektets alla delar. Samtidigt ställer jag mig frågan vad målet med bistånd är. Bekämpa fattigdom är svaret på den frågan enligt de flesta biståndsorganisationer. Få skulle argumentera emot detta, men vad är målet under en längre tidsperiod? Att landet eller området i fråga ska uppnå någon form av jämlikhet med västliga länder i termer av ekonomisk tillväxt och politiska värderingar? Hur ställer sig antropologin till detta? Dessa frågor hade kunnat bli en till teoretisk uppsats.

LFA-metoden fortsätter utan tvekan att utvecklas och ser inte ut att försvinna inom den närmaste tiden. Kanske kan nästa generation innehålla ett större antropologiskt bidrag. Jag hoppas och tror det. Slutligen hoppas jag också att jag med uppsatsen har bidragit till att skapa en större förståelse för hur antropologisk kunskap kan implementeras i LFA-metoden.

Källhänvisningar:

- Almy, W, Susan. 1977. *Anthropologists and Development Agencies*. American Anthropology. New Series 79. s. 280–292.
- Brandström, Per. 2009. *The Anthropologist as Troublemaker or Contributor in Development Work* i Hagberg, Sten. Widmark, Charlotta. (red.) 2009. Ethnographic practice and public aid: methods and meanings in development cooperation, Uppsala Studies in Cultural Anthropology. Uppsala: Acta Universitatis Upsaliensis : Uppsala universitetsbibliotek [distributör]
- Coleman, Gilroy. 1987. *Logical Framework Approach to the monitoring and evaluation of agricultural and rural development projects*. Norwich: University of East Anglia
- Dearden, Philip & Kowalski, Bob. 2003. *Programme and Project Cycle Management (PPMC): lessons from South and North*. Development in Practice. Volym 13, Nummer 5: Taylor and Francis, Ltd. Oxfam GB.
- Escobar, Arturo. 1995. *Encountering development*. Population and development review, Volym 21, Nummer 2, s. 430-431: Princeton: Princeton University Press
- Eyben, Rosalind. 2009. *Hovering on the Threshold: Challenges and Opportunities for Critical and Reflexive Ethnographic Research in Support of International Aid Practice* i Hagberg, Sten. Widmark, Charlotta. (red.) 2009. Ethnographic practice and public aid: methods and meanings in development cooperation, Uppsala Studies in Cultural Anthropology. Uppsala: Acta Universitatis Upsaliensis : Uppsala universitetsbibliotek [distributör]
- Gasper, Des. 2000. *Evaluating the 'logical framework approach' towards learning- oriented development evaluation*, Public Administration and Development, Volym 20, Nummer 1, s. 17-28. Haag
- Hoben, Allan. 1982, *Anthropologists and Development, Annual Review of Anthropology*, Volym 11, Nummer 1, s. 349-375.
- Pitt, C. David. 2011, *Development from below: anthropologist and development situations*, New York; Berlin : De Gruyter Mouton

- Roduner, Daniel. Schläppi, Walter. AGRIDEA. Egli, Walter. NADEL (ETH ZURICH). 2008. *Logical Framework Approach and Outcome Mapping A Constructive Attempt of Synthesis*. Zurich
- Sartorius, H, Rolf. 1991, *The logical framework approach to project design and management*, Evaluation Practice, Volym 12, Nummer 2, s. 139-147. Chantilly: JAI Press
- Widmark, Charlotta. 2009. *Shortcuts to Anthropological Fieldwork in Sida-Commissioned Assessments. Experiences from Bolivia and Peru* i Hagberg, Sten. Widmark, Charlotta. (red.) 2009. *Ethnographic practice and public aid: methods and meanings in development cooperation*, Uppsala Studies in Cultural Anthropology. Uppsala: Acta Universitatis Upsaliensis : Uppsala universitetsbibliotek [distributör]

Internetkällor

- Abramovitz, Sharon. 2014. *Ten Things that Anthropologists Can Do to Fight the West African Ebola Epidemic*. Somatosphere. [blogg] <<http://somatosphere.net/2014/09/ten-things-that-anthropologists-can-do-to-fight-the-west-african-ebola-epidemic.html>> [Hämtad 2015-05-02]
- Mosse, David, & Lewis, David (red.) 2005. *Giving Aid : Ethnographies of Development Practice and Neo-liberal Reform*, Pluto Press, London: ProQuest ebrary. [Hämtad 2015-03-25].
- SIDA. 2003. The Logical Framework Approach (LFA). <http://www.sida.se/English/publications/Publication_database/Publications-by-year/2002/april/The-Logical-Framework-Approach-LFA/> [Hämtad 2015-03-20]
- SIDA. 2005. The use and abuse of the logical framework approach. <<http://www.intrac.org/data/files/resources/518/The-Use-and-Abuse-of-the-Logical-Framework-Approach.pdf>> [Hämtad 2015-03-05].
- SIDA. 2006. - Logical Framework Approach – med ett värdesättande förhållningssätt (LFA-AI) <<http://www.sida.se/contentassets/3211618e4cc4455daa394e418e6835eb/logical->

framework-approach---med-ett-v228rdes228ttande-f246rh229llningss228tt_1690.pdf>
[Hämtad 2015-03-05]

- RAI. U.å, <<http://www.discoveranthropology.org.uk/career-paths/developmentinternational-aid.html>> [Hämtad 2015-05-20]

Illustrationer

- Figur 1: Socialfonden 2014 [online]
<<http://www.esf.se/Documents/V%C3%A5ra%20program/Socialfonden%202014-2020/LFA.pdf>> [Hämtad 2015-05-15]
- Figur 2: Coleman, Gilroy. 1987. *Logical Framework Approach to the monitoring and evaluation of agricultural and rural development projects*. Norwich: University of East Anglia
- Figur 3: SIDA. 2006. Logical Framework Approach – med ett värdesättande förhållningssätt. [online],
<http://www.sida.se/contentassets/3211618e4cc4455daa394e418e6835eb/logical-framework-approach---med-ett-v228rdes228ttande-f246rh229llningss228tt_1690.pdf> [Hämtad 2015-05-05]